

Morgenbladet

ÅRSNUMMER

TORSDAG 31. DESEMBER 1970

Dogmet om naturvernet

Av Odd Gunnar
Skagestad

Det har vært Ar i år. Et eget navn har det fått: Naturvernåret 1970. På folke-
munne kalles det Forurensningsåret, Sjøppelåret pluss noen andre respektløse betegnelser. Fy! Korsom er, året nærmer seg slutten, og en lærerik tid har det vært.

Vi har vært vidne til en selsom forestilling. Vi har sett tilblivelsen av en pop-ideologi som har forenet konservative og radikale, som har blitt utropt til den store, samlende sak som vil bygge bro over generasjonskløften.

Vi har blitt åndstilt av en nesten enestående kompakt indoktrinering, gjennom massemedia og reklame, i skolene og fra prekestolene, via de offentlige og private «sektorer» allehånde institusjoner og organer. Vi har opplevd Mardøla og Gammeldassen.

Vår sans for virkelighet og proporsjoner har vært under konstant angrep fra store og små søppelprofeter, som har husert omkring i presse og kringkasting og fråtset i forurensninger. Nyfrelste økologer har kappes om å øse forbannelser ut over kvikksølv, bly, DDT, plastemballasje, cola-reklame og vannkraftutbygging. «Vi ødelegger naturen vår for de kommende slekter», har de forkynt med en selvrettferdig mine, som forteller at det store VI ikke inkluderer dem selv, men er myntet på teknokrater, kapitalister, forbrukere og annet pakk.

Helt berøvet for motforestillinger har man dog ikke vært. Benjamin Vogt har gjort en beundringsverdig

innsats som talsmann for sunn fornuft og saklighet i naturverndebatten.

På sosialistisk grunnlag har Arne Kielland tatt avstand fra de verste utvekster av hva han kaller «naturvernismen». «Farmand», som flere ganger har advart mot naturvern-psykose og manet til besinnelse, skrev den 12/9 et varsko som skulle gi gjenlyd på Stortingets talerstol:

«Naturvernet har erhvervet et haleheng det neppe er tjent med — opportunistiske politikere, profesjonelle dommedagsforkynnere og frustrerte korstogsfarere på jakt etter en «sak». Men naturvernet er en god sak, og dens suksess fremmes ikke med

uholdbare argumenter. Tvertimot, det verste som kan skje naturvernsaken er om den nu kjøres på grunn i forenklede problemstillinger og falske eller urealistiske løsninger.»

Kloke ord, — og allikevel fundamentalt feilaktige. For naturvernet — med eller uten haleheng — er ikke noen god sak. Egentlig er det ikke noen «sak» idet hele tatt, hvis man med dette mener en problemstilling som overhodet kan tenkes gitt noen rasjonell løsning, på det politiske plan eller på annen måte.

«Naturvernismen» i alle sine avskygninger og avarter har én sentral idé, én felles programpost: *Bekjempelse av menneskelige inngrep i den natur som omgir oss.* Til syvende og sist innebærer dette bekjempelse av menneskelige handlinger overhodet, bekjempelse av det som i naturvernterminologien benev-

nes som «skadedyret mennesket». Det synes som om de færreste naturvern-forkjempere her hos oss ennå har trukket de fulle konsekvenser av sine premisser.

I USA, hvor man er kommet noe lengre, blir bevegelsens faktiske (og logiske) målsettinger åpent erkjent. En fremtredende talsmann for den amerikanske «naturvernisme» (som derover betegnes «ecologism» eller «environmentalism») sier det slik: «We are *not* humanists, we are environmentalists!». I økologi-nummeret av tidskriftet «Win» kan man lese at vi nu har

«a fair chance... to go beyond the idea of «man's survival»... and to draw our strength from the realization that at the heart of things is some kind of serene and ecstatic process which is actually beyond qualities and certainly beyond birth-and-death. No need to survive!»

Meningen med denne ordmagi er tydeligvis at menneskeliv betyr intet, mens omgivelsene («tingene») betyr alt. Konsekvensen av en slik holdning er et menneskeheten må utryddes av hensyn til naturen. Mer rendyrket materialistisk og menneskelivs-fiendtlig kan det neppe gjøres.

En annen sak er at denne tanken er like absurd som den er uakseptabel; for anstendige mennesker flest er det simpelthen vanskelig å fatte at noen som helst «sak» kan være forbundet med slike avgrunnsdypt destruktive mo-

tiver.

Ved å formulere en slik målsetting som «bekjempelse av menneskelige inngrep i naturen», har imidlertid naturvern-bevegelsen sikret sin egen selv-forevigelse.

En målsetting som *prima facie* er uoppnåelig, vil også være diskusjon på rasjonelt grunnlag. Derfor er naturvernet blitt et *dogme*.

Dogmer er hellige, dem skal man ikke røre ved. Vel, kan man nådigst få lov til å ta til orde mot enkelte uheldige manifestasjoner, såsom naturvernets ulykksalige haleheng, men ved dogmet selv tales intet spørsmålsteget.

Dermed tilsløres den omstendighet at «naturvernismen» er en praktisk umulighet, en moralsk uhyrlighet og en logisk blunder. Logiske feilslutninger skulle det være filosofenes oppgave å rette på, men på det hold er utsiktene ikke lyse. Det tjener filosofien som vitenskap til liten ære at nettopp dens folk har utmerket seg som naturvern-ideologiens fremste bannerebærere.

Naturvernfolkernes virksomhet er skremmende i sin menneskefiendtlighet. Til alle tider har menneskehetens kamp for tilværelsen nødvendigvis også vært en kamp mot naturen. Siden tidenes morgen har mennesket kjempet en endeløs kamp mot naturen og dens krefter.

Kampen har gått ut på å gjøre inngrep i naturen, forandre på den og tilpasse den til de menneskelige behov. Som resultat av denne kampen har mennesket klart å

*) unndratt

utvikle seg ut over steinalderstadiet, og skapt den sivilisasjon som ligger til grunn for dagens overflodssamfunn.

Så langt er vi kommet, takket være utrettelig innsats fra menn og kvinner som satte menneskets interesser foran naturens. Hvordan ville det ha gått dersom de hadde latt hensynet til naturen motivere sine handlinger?

De menn som innførte potetplanten til Europa, gav en god dag i de økologiske konsekvenser, men til gjengjeld la de grunnlaget for et jordbruk som skulle livberge millioner. Hadde Pasteur eller Semmelweis vært naturvernforkjempere, ville de pent ha latt bakteriene være i fred.

Infeksjonsykdommer ville fortsatt ha florert uhindret, kvinner ville ha dødd som fluer av barselsfeber. Naturvernkvinnen Marie Curie ville ha latt radiumet forbli hvor det var for ikke å forstyrre balansen i naturen, men kjernefysikeren Marie Curie så anderledes på det og gjorde en banebrytende innsats i kreftbehandlingens tjeneste.

Ved systematisk å temme naturens botaniske krefter, har Norman Borlaug skapt håp om bedring av verdens fortvilte matforsyningssituasjon. Burde han heller ha arbeidet for «økologisk sameksistens» mellom ugress og mennesker?

Og slik kan de nevnes, alle de store og små heltene, de berømte såvel som de navnløse, som vi i dag kan takke for vår velstand. Naturvernfolkene takker ikke, de anklager. Harmdirrende retter

de pekefingeren mot den velstanden som de burde lovprise. Men uten denne velstanden, som andre har skapt, ville de ikke hatt meget de skulle sagt.

Hvis det utskjelte overflodssamfunnets materielle goder ble tatt fra dem, ville naturforkjemperne få mer enn nok å gjøre med å streve for føden.

Faktisk er hele naturvernideologien et overflodsfenomen. I mangt og meget er naturvernsaken er uttrykk for de luksusbetonte behov til en privilegert gruppe, som tar overfloden som en selvfølge, som noe de trygt kan rakke ned på. Men rundt omkring på jorden lever den dag i dag hundrevis av millioner mennesker som ikke er så heldig stillet.

Vi ser av og til noen av dem på fjernsynsskjermen i forbindelse med flomkatastrofer, epidemier, hungersnød og denslags som forekommer i de såkalte u-land. For disse menneskene er naturen, den utemmede natur, en realitet som de må kjempe mot, dag ut og dag inn, selv om kampen ikke alltid tar så dramatiske former at den er noe å vise frem i våre lune stuer. For disse menneskene ville kunstgjødsel, insektmidler, damanlegg, kraftverker og fabrikker kunne bety en mer menneskeverdig tilværelse.

La det være klinkende klart at naturvern *koster* og at prisen må betales i form av redusert velstand. I verdensmålestokk er det det flertall av jordens befolkning som fører et kummerlig liv på ekssi-

stensminimum, som må betale regningen. Håpet om en menneskeverdig tilværelse er hva de må gi avkall på forat en gruppe fremmedgjorte romantikere, som ikke har lært å verdsette sivilisasjonens goder, skal få det som de vil.

Naturligvis setter vi alle pris på goder som rent vann og frisk luft, og selv en prosaisk sjel er i stand til å glede seg over en vakker solnedgang i et stykke «uberørt» natur. Det er bare ikke dette saken gjelder. Det det hele dreier seg om, er i virkeligheten om det skal være så at naturen er til for menneskenes skyld, eller om menneskene skal være til (eller evt. utryddes) for naturens skyld.

I sin agitasjon har naturvern-ekstremistene, under slagordet «Solidaritet med naturen!», villet å tale naturens sak mot menneskehetens. Fra et *menneskelig* synspunkt (som nødvendigvis er det eneste relevante) er en slik holdning ikke forsvarlig. Blod er tykkere enn vann.

Har så Naturvernåret 1970 bare vært et ondsinnet komplott for å føre godtfolk bak lyset? Man kan saktens spørre, men en slik konspirasjons-teori gir neppe noen fyllestgjørende forklaring.

Meget tyder på at naturvernbevegelsens aktivister gjennomgående faktisk er velmenende mennesker. Desto mer påkrevet er det at de nu får flådd av seg skylappene sine. Det ville være på tide om vi nu fikk bukt med denne «du-ska-itte-trø-i-graset» mentaliteten som hittil har gjennomsyret naturverndebatten.

MORGENBLADET

TORS DAG 31. DES. 1970